

Dyrlæger & Ko består af 27 kvægpraksis og knap 140+ professionelle kvægdyrlæger fordelt over hele landet. Vi har vores daglige gang i knap 1.800 besætninger med sundhedsrådgivningsaftale og tilser således over 70% af den samlede malkekvægbestand i Danmark.

• Læs mere på www.dyrlaegerogko.dk eller på www.facebook.com/dyrlaegerogko

Kødproduktion skal balancere bæredygtighed og effektivitet

Der er behov for strategier, der forbedrer den bæredygtige intensivering af oksekødsproduktionen.

Af Peter E. Lauridsen
Vestjyske Dyrlæger

Kvæg er unikke i deres evne til at omdanne lignocelluloseholdig biomasse til værdifuldt protein, og selv om kødkvæg sammenlignet med andet kvæg og andre husdyr har den laveste produktionseffektivitet (Mottet et al. 2017), tager de fleste målinger ikke hensyn til, at kødkvæg producerer protein af høj kvalitet fra foderbestanddele, der stort set er uegnet som fødevarer til mennesker og andre husdyrarter.

Kød og mælk fra kvæg og bisoner anslås at udgøre cirka 45 procent af den globale proteinforsyning til mennesker, og efterspørgslen er stigende.

Selv om oksekødsindustri-

en ofte kritiseres for sit store forbrug af korn, er kun 7-13 procent af verdens oksekødsproduktion baseret på kornfodringsystemer.

Selv i de systemer, hvor der fodres med korn, udgøres kornet ofte af den del af afgrøden, der ikke opfylder de kvalitetsmæssige krav, der kræves for godkendelse som fødevarer til mennesker. Ved forbedring af effektiviteten af oksekødsproduktion øges producenternes rentabilitet, og deres miljøpåvirkning reduceres målt på produktionsintensitet.

Genetisk selektion (genomisk test) forbedrer løbende den potentielle effektivitet af kødproduktion i kødkvæg, mens de udtrykte trivselsegenskaber afgøres af dyrenes fodring, miljø,

management og værtsmikrobiomer (den tidligt etablerede tarmflora).

Der er behov for strategier, der forbedrer den bæredygtige intensivering af oksekødsproduktionen for at imødekomme den stigende efterspørgsel efter oksekød. Den ekstensive oksekødsproduktion i Danmark har også potentiale, idet der stadig efterspørges dyr til naturpleje.

Tyre eller stude

Valget mellem at opfede inaktive tyre eller lave stude afhænger meget af, hvor intensiv produktionen skal være, og hvad man ønsker at anvende som fodermidler.

Et godt ræsonnement for at kastrere sine tyre er adgang til afgræsning eller na-

turpleje. Dyrene bliver overordnet set nemmere og sikrere at håndtere og kan anvendes til afgræsning 'alle steder', og kvægfløkken kan bestå af stude og kvier under et.

Forskellen i smag og sammensætning på oksekød kan i et vist omfang tilskrives køn og alder på slagtedyret. Fedtindlejring i muskulaturen stiger med alderen og er størst i kvier og mindst i tyre med stude indimellem.

Hvor tidligt tyrene så skal kastreres, kan diskuteres. Tidspunktet for fødsel eller indkøb af dyrene spiller også ind. Optimalt bør tyrene studes ved tre- til fire måneders alderen, hvor effekten af at være tyr har sat noget præg på den gennemsnitlige daglige tilvækst

Avl og genetik er et vigtigt værktøj til at forbedre effektiviteten af kødproduktion i kødkvæg. Arkivfoto: Vestjyske Dyrlæger

Forskellen i smag og sammensætning på oksekød kan i et vist omfang tilskrives køn og alder på slagtedyret. Fedtindlejring i muskulaturen stiger med alderen og er størst i kvier og mindst i tyre med stude indimellem.

Fordelen ved stude er, at de bliver mere omgængelige og kan gå sammen med kvier. Arkivfoto: Vestjyske Dyr læger

for mælkefodringsperioden. Dyr lægeomkostninger til kastration stiger med alderen på dyrene. Kastrationen bør af praktiske årsager foretages før start på græsningssæsonen. Tyre født i december kastreres i marts og følges med flokken på græs i april/maj. Der sigtes efter kun at have store dyr på stald én vinter. For at opnå studeræmie skal dyrene slagtes i en alder under 30 måneder og ved en slagtevægt på minimum 130 kilo.

Naturpleje, klima og biodiversitet

I snakken om biodiversitet bliver naturpleje med ekstensivt holdt kvæg til afgræsning nævnt som meget effektivt. Biodiversitet og klima kan således se ud til at modvirke hinanden, når vi regner kvæg ind som afgræsningsdyr. Gevin-

sten både for klima og biodiversitet er dog til at få øje på, så længe vi kan minimere importen af oversøisk oksekød.

Slagtedyrræmier

- Du kan få tilskud for kvier, tyre og stude under 30 måneder, der enten slagtes på et godkendt dansk slagteri eller sendes til slagtning i et andet EU-land.
- Minimum slagtevægt er 130 kilo.

I naturpleje har valget af stude været naturligt, da dyrene ved kastration bliver meget rolige og omgængelige og kan sættes sammen med kvier i græsningshold. Tilvæksten er baseret på overvejende afgræsning og tilgodeser med den lave belægningsgrad biodiversiteten ved at efterlade buske og områder med varierende kort og langt græs, samtidig med at der specielt for insekter er adgang til gødning.

Der er en langsommere og mere varieret vækst på dyrene, hvilket er med til at give en anden sammensætning af kødkroppen i forhold til muskulatur og fedt. Kødets modning efter slagtning påvirkes positivt i forhold til mørhed og smag, hvilket skyldes dyrets alder og fravær af kønshormoner.

Naturplejeaftaler åbner

adgang til alternative afsætningsmuligheder for slagtedyret på grund af den 'gode historie'.

Kødkvægsracerne

De mest anvendte ekstensive kødkvægsracer i Danmark er Galloway, Hereford og Angus, samt Dexter og Skotsk Højlandskvæg, som er kendt for at være nøjsomme og hårdføre. Særligt Galloway er egnet som helårsgræsser på naturarealer.

Til de intensive racer hører Limousine, Charolais, Simmental og Blonde d'Aquitaine. De har et større krav til vedligeholdelsesfoder, og for køernes vedkommende er det primært i goldperioden, de kan klare sig på græs uden tilskuds foder. De intensive racer bliver i Danmark typisk holdt på græs fra agerjord med tilskuds foder på stald.